

ВЕСЕЛКА

THE RAINBOW

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

Рік III

Листопад 1956

Ч. 11 (27)

— Пане чотарю, стрілець Ладек зголошується до служби!..
Ілюстрація В. Стебельського до оповідання О. Данського на стор. 3-ій

Михайло Маморський

ХТО ЛИСТОПАД?

Діялог

Дмитрусь:

Настала осінь золота:
То сонце гляне, то сльота,
Несеться полем шум і рев,
І листя сиплеться з дерев,
Пливуть тумани, ніби море —
Йде Листопад
Крізь ліс, крізь сад,
Переступає гори.

Омельян:

Як вам здається, друзі,
Який цей Листопад?
Чи він дідусь, старий, недужий,
Чи він юнак, наш брат?

Оленка:

Для мене він дідусь радніш —
Про дідуса я знаю вірш:
„Прийшов дідок у наш садок,
У діда люлька ще й ціпок —
— Кахи! Біда така, що ну!
Не стало в діда тютюну...
Під вишнею спинився,
Нарвав сухого листя,
Наклав у люльку, запалив —
Стовпом із неї дим поплив,
Закутав небо і левади,
Аж Сонце мовило з досади:
— Гей, діду, діду Листопаде,
Дивись сюди! Негарне діло!
Я, наче глечик, закоптіло.¹
Та це дідкові не біда —
Хоч пригоріла борода,
Затлілись вуси, він не бачив
І димом світ увесь замрячив,
Заснуло поле в сизій млі,
І стало сіро на землі...
Не видно сонця, ні зірок,
А дід пішов у гай, в ярк,
Складає хмиз² сухий у в'язку,
Розказує осінню казку”.

Ганнуся:

А я гадаю: Листопад —
То є собі такий господар,
Його хазяйство — вся природа,

У ній він свій заводить лад.
В туманах і в холодній тьмі
Шляхи промощує Зимі:
Квіткам на сон стуляє очі,
Стрясає листя із лісів
І виряджає в сірій вирій
Ключі журливих журавлів.

Богдан:

А я гадаю: Листопад —
То не дідусь і не господар,
То лицар, всім героям брат,
Бо і лицарська в нього врода.
Чи ви забули, як то він
Могутній, голосний, мов дзвін,
Прийшов із сонцем, не з дощем,
Та ще й у зброї і з мечем,
Сурмив сурмою наді Львовом
І твердо так промовив слово:
— Народе Український, встань!
Вже сходить сонце волі, глянь!
Не час тобі в неволі спати,
Це ж ти господар цієї хати!
Уся прегарна ця земля,
Оці луки, лани, поля,
Оці сади, гаї, ліси,
Діброви пишної краси,
Стави і ріки голубі —
Це все належить лиш тобі.
І села ці, і ці міста —
Це власність є твоя свята.
І Львів є твій! Вже шість століть
На тому місці він стоїть,
Стоїть і жде хвилини тої,
Як вступлять в нього рідні вої
І як над ним, мов гордий птах,
Засяє синьо-жовтий стяг.

Тарас:

О так, читали ми у школі
Про ті дні надії й волі,
Коли по львівських вулицях
Ішли з руніцями в руках
На поклик Мами-України,
Лягшивши рідний дім, родани,
На все готові вояки,

В однім ряді сини й батьки,
До них всіхалися згори
Блакитно-жовті прапори.

Мирон:

Мені й сестричці тато мій
Розповідає про часи ті
(Він був тоді, як ми, малий),
Про ниви, кулями пориті,
Про бій від Буга до Карпат,
Геройство хлопців і дівчат.

Іван:

Щороку він, героїв брат,
Залізний лицар Листопад,
Днів слави світлий, гордий спомин,
До нашого приходять дому,
У двері стукає, в вікно

І повторяє нам водно:
— Хто ще синівське серце має,
Нехай в цей день не забуває
Про Листопада заповіт!
За нього впав народу цвіт,¹
І кров борців його скропила,
Щоб не пропала в ньому сила,
Щоб знов у славі заяснів
Старинний Київ, княжий Львів.
Дідуні, і батьки, і діти
Він кличе вас! Ідіть за ним,
Аж поки сонце не засвітить
І тьма розвіється, мов дим!

¹ закоптіти — вкритись сажею.

² хмиз — сухе пруття.

³ народу цвіт — молодь, найкращі сини народу.

О. Данський

СТРІЛЕЦЬ ЛАДЕК ЗГОЛОШУЄТЬСЯ ДО СЛУЖБИ

— Дядечку, розкажіть нам щонебудь! — просили діти.

— Добре, діти, розкажу, але спершу мусите мені сказати, який завтра день.

Діти подивилися на дядечка й задумалися.

— А я знаю, знаю! — заплескала в долоні Ганнуся. — Завтра четвер.

— Добре, Ганнусю, але що то за день?

— Дядечку, я знаю! — крикнув Юрчик, що вже ходив до школи. — Завтра Перше Листопада! Того дня 1918-го року українське військо зайняло Львів. Ми, новаци, будемо завтра в пластовій домівці відзначати Листопадові Роковини. Я буду говорити вірша про наших стрільців.

— А я, дядечку, також піду на свято, — похвалився Славчик. — Я маю шаблю і також буду українським вояком.

— І я буду і я! — цокотіла Ганнуся.

Славчик заперечливо покрутив головою.

— Ти дівчина, а дівчата не носять шабель.

— Чому ні? Я буду також мати шаблю, і рушницю, і танка, і літака. Матуся розповідали мені, що в нашому війську були й дівчата.

— Так, так, діти, були й дівчата. Але не сперчайтеся! — втихомирював дядько. — Краще послухайте про хлопчика, що був такий малий, як ви, а вже служив Україні.

І дядько почав розказувати:

— Було це влітку 1918-го року. Я мешкав тоді у Львові. Якраз мене звільнили з військової лікарні, де я лікував свої рани з війни. День був

гарний, гріло сонечко, і я пішов за місто, на гору Високий Замок, де стояв колись княжий терем. А ви вже знаєте, що король Данило заснував Львів для свого сина Льва. Львів став гарним містом і столицею Західньої України. Я сів на траву й почав читати книжку. Нараз недалеко почув чийсь кроки. Я підняв голову і побачив малого хлопчину в шапці, брудній сорочині та подертих штанцях. Личко мав замурзане, але рум'яне. От такий собі вуличник, львівський „батярик”¹...

— Ти що тут робиш? — питаю його.

— Нічого! — знизав раменами. — Бавлюся.

Він мені сподобався, і я покликав його до себе. Підійшов трохи несміливо і став переді мною.

ДОБРЕ ДІЛО

(З нагоди збірки „Діти дітям”)

— Як називаєшся, хлопче?
— Я? Ладек.²
— Ага, Володимир, Володько, — поправив я його.

— Ні, Ладек! — сказав він рішуче.
— Добре, Ладку, — погодився я. — А де ж ти проживаєш?

— Ніде! — Володько подивився на мене якось дивно.

Мене здивувала відповідь хлопця, і я почав розпитувати його докладніше.

Володько був сирота, батьків він не пам’ятав. Жив у якоїсь своячки, але тільки взимі. Навесні і влітку бував, мов вільний птах. Раз трапилось, що взяли його до захисту, але Володько скоро втік.

— Там мене силували говорити польською мовою, — пояснив він.

— А хто ж ти? — цікаво запитав я.

— Я українець! — була горда відповідь.

Пізніше я дізнався, що Володько заходив до одного старого вчителя-українця, той давав йому одягу, їсти і навчив його читати.

Від того дня ми з Володьком зробилися приятелями. Я вигрівав на сонці свої шрами по ранах, а Володько сидів коло мене. Він дуже любив слухати, як я вголос читаю. Але був дуже непосидючий: часами схоплювався, несамовито скрикував і, мов м’яч, котився з горба вниз. Опісля вертався всміхнений, втомлений, а часом і скривавлений. Деколи не являвся кілька днів, і я ніколи не міг довідатися, куди він ходить.

Минуло літо. Я вже не ходив за місто і тому не бачив „Ладека”. Кілька разів зустрів його в місті, як продавав часописи. Кивав мені головою, як старому знайомому, і гнався далі.

Прийшла осінь. Я видужав і вступив знову до війська, та вже не до чужого, австрійського, а до рідного, українського, що почало тоді творитися.³ Першого листопада ми, українські вояки, перебрали владу у Львові, але зараз почалася війна з поляками, які виступили проти нас.⁴

Військова частина, до якої я належав, обороняла один великий будинок навпроти парку. Поляки наступали. Нас було небагато, але ми завзято відбивалися. Ми не мали зв’язку з іншими частинами. Вороги засіли довкруги й не перепускали нікого. Всі мої стрільці, яких я посилав до інших наших частин, пропали або були ранені. А ворог наседав . . . У нас уже було мало набоїв до рушниць.

Я стояв біля вікна й стежив за ворогом. За кожним куциком парку чаївся ворожий вояк. Щось ворухнулося за грубим каштаном, і я націлювався, щоб стрелити. Та рука опустилася . . . То не був ворог. Якась мала постать відірвалася від стовбура й бігла просто до нас. Кулі, мов оси, забриніли довкруги. Але ще мить, і малий чоловічок був уже за однією з колон, що підпирали наш будинок.

Щораз холодніше надворі,
Щораз затишніше в кімнаті,
У мряки ховаються зорі,
Зібрались пташки відлітати.

Щодень холодніше на світі,
Та цим я ніяк не журюся,
Бо зможу тепленько вдягнутись,
Про це вже подбає матуся.

Та дуже десь журяться діти,
Що в них батьки вбогі чи хворі,
Як віє безжалісний вітер,
Щораз холодніше надворі.

Таких є у світі багато,
Це ж наші брати, українці —
В газетах читав про них тато,
Розказував братчик в домівці.

Тож гроші щаджу я завзято
(Не ходжу вже навіть до кіна),
Щоб лиш подарунки послати
За море, в далеку країну.

Небаром вже їх висилаю,
Гей, будуть же ними радіти!
І визнають: у кожному краї
Всі Неньки одної ми діти!

Тоді хай мете сніговія:
Назустріч їй вийдемо сміло!
Бо їх мій дарунок зогріє!
Мене ж — моє добре діло!

Леся Храплива

Переді мною стояв „Ладек”, так само обідраний, як давніше, замурзаний, але всміхнений. Малий носик почервонів, мов калина, а на голові сиділа велика вояцька шапка, що спадала аж на вуха.

— Бійся Бога, хлопче, ти чому не сидиш дома? — крикнув я. — Хочеш, щоб тебе вбили?

Володько став на струнко, приклав до шапки три пальці і проказав:

— Пане чотарю, стрілець Ладек зголошується до служби!

Стрільці зареготалися. Та я не сміявся. Я зрозумів, що той хлопчина справді вважає себе за вояка. Чи ж не пройшов він відважно бойову лінію? Я нашвидку склав записку до нашої команди про те, що маємо обмаль набоїв.

— Слухай, Ладеку! — кажу Володькові. — Чи не пішов би ти з цим листом до Народного Дому?

Володько виструнчився, взяв від мене листа і сказав: — Наказ, пане чотарю!

Уже хотів відходити, але чогось зам’явся.

— Може боїшся, Ладеку? — запитав я.

— Ні, пане чотарю, але я хотів просити... Я хотів би мати отакого тризубчика!.. — і показав на мою шапку.

Мовчки зняв я з шапки тризуба і причепив його до Володькової блюзи. Опісля поцілував його личко, порадив добре оберігатися, і він побіг. Мов миша, просмикнувся попід мур і зник...

Минали довгі години. Допомоги не було. Я вже думав, що бідний Володько загинув або попався в руки ворогів. Та незабаром прийшла підмога й набої. Ми відбили ворога.

Потім мені розповідали, що до Народного Дому прибіг поранений хлопчина і добивався до команди. Кричав, що в будинку, який ми обороняли, негайно потребують набоїв. Показував на тризуб на своїй блюзі, як на доказ, що він — вояк.

Так малий „Ладек” урятував нас своєю відвагою й проворністю.

— А що сталося з Володьком? — посипалися дитячі питання.

— Володька від того часу я довго не бачив і думав, що вже ніколи не побачу.

— Чи йому трапилося щось погане? — злякалась Ганнуся.

Юрко й Славко теж посумніли.

— Володько вилікувався з рани, пережив війну, а потім, як підріс, записався до таємної Української Військової Організації, що й по війні боро-

лася з ворогами України. Його схопили й посадили в тюрму. Але почалася друга світова війна, і Володько вирвався на волю. Він ще міцніше любив свій рідний край, ще дужче бажав йому служити. Бойова вдача не дозволила йому сидіти без діла. Він пішов до Української Повстанської Армії, воював з ворогами України, а потім прорвався з відділом повстанців до Німеччини. Тепер проживає в Америці, в нашому місті.

— В нашому місті! — скрикнули разом діти. — І його можна побачити?

— Як хочете, я завтра запрошу його до нас. Він сам вам розкаже, як прокрадався вулицями Львова під дощем куль з моєю запискою.

— Запросіть, запросіть його, дядечку! — загомоніли діти, а мала Ганнуся з радості аж заплескала в долоні. Вона обняла дядечка своїми рученьятами й щиро поцілувала.

¹ батярами називали у Львові занедбаних хлопців, вуличників, волоцюг.

² Ладек — це з-польська Володько.

³ У роках 1772-1918 західня частина України, звана Галичиною, входила до складу Австро-Угорського царства, і українці мусіли служити в австрійській армії.

⁴ Польсько-українська війна почалася у Львові в листопаді 1918 р., а потім поширилася на всю Галичину й Волинь. Закінчилася вона відступом Української Галицької Армії за Збруч у червні 1919 р., бо Україна боролася з кількома ворогами і не мала підмоги ні від кого. Від 1919 до 1939 року Галичина, частина Волині, Полісся, Холмщина й Підляшшя перебували під польською займанщиною.

Н О В А К

Коли візьму хустину,
Вдягнуся в однострій,
Здається, в цю хвилину
Що цілий світ вже мій!

Гладесенькі дороги
Відкриються нараз,
Щоб я прийти мав змогу
На сходини на час.

Там горобці у парку
В один щебечуть такт:
— На сходини вже зранку
Спішить малий новак!

А на стовпі високо
Моргає вже мерщій
Зелене світло-око:
— Ходи сюди, не стій!

Мальований автобус
Уже сопє-спішить;
Поїду я у ньому,
В домівці буду вмити!

Ступаю рівним кроком,
На мені — однострій,
І цілий світ широкий
У ту хвилину — мій!

Леся Храплива

ОСІННЄ ЛИСТЯЧКО

Шарудить під ногами листячко в садку:
ш-ш-ш...

Вітер наче звеселився, що так багато йому роботи, зриває останні листочки з дерев, не жаліє, покриває ними стежки в садку, крутить ними у повітрі — і, здається, крутиться листячко у таночку, у веселому таночку з вітром-розбишакою.

І неначе приспівує їм пустотливий вітер:

— Не сердьтеся, не сердьтеся на мене, на вітра веселого, — ви тут розпустилися рано повесні, зеленіли влітку, гріли вас соняшні промені, пили ви свіжі роси на світанках і годували цим деревом й освіжали в садку повітря — ви багато зробили, листочки, за літо, за це вам сонечко сяло, пташки дзвінко співали і діти маленькі всміхалися. А тепер холодні ночі, і дощі осінні, роси, і сонце не гріє і ви пожовкли... Я зірву вас, я покрию вами матусько-землю. А на весну нове листячко розпуститься на деревах.

— Ш-ш-ш, — шелестіло, а може й спитало листячко, — а ми, ми вже нікуди не здатні, ми пережили і вмеремо?

Коли саме стежкою повзе великий-великий жук.

— Он яку купу листя хтось добрий мені нагріб, — каже жук, — під ним я добре перезимую, — і заліз аж під самий спід.

Шелестить листячко: „Ми пригріємо, ми пригріємо, йдіть до нас!”

— От бачите, листочки, ще ви придалися, — каже вітер, — ще не один до вас звернеться.

І дійсно, під купу листя понабиралося багато усяких маленьких істот, що завмирають на зиму — і жучки і павучки.

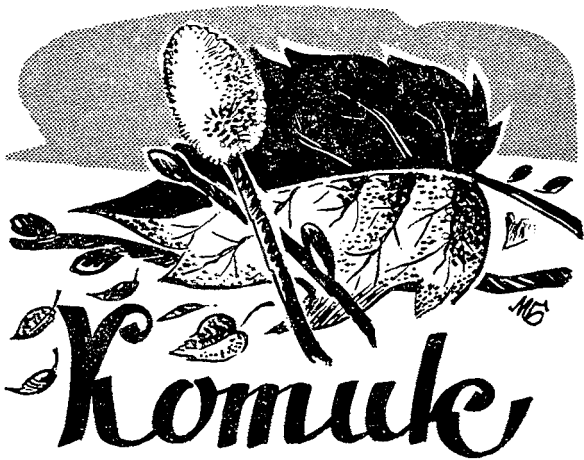
Коли повзе щось таке колюче — все в голках. Притихла малеча. А це їжак, йому теж листя для зимового житла потрібне.

Понатякував листя на свої голки і пішов далі.

А потім вийшли діти з граблями та з мітлами, позгрібали на стежках в садку листя, поскладали в купки. Приємно буде при веселому вогню!

А вітер, наче звеселився, рве останні листочки з дерев, крутить у таночку, кидає на землю...

— Ш-ш-ш, — шелестить листопад. Співає вітер казочку про осіннє жовте листячко...

Ілюстрація М. Бутовича

Зимно, хмуρο. Осінь, осінь!
Куць заліз уже в дупло.
А сьогодні — ясна просінь.¹
Тепло цілий день було.

Похопився в бруньці котик
і гайда, гайда до рель:²
Вибіг із гілок навпроти,
як Пилип із конопель.

А вже братіки і гудять:
— „Котику, ти не гони!
Може, завтра прийде дюдя.³
Почекай но до весни!

От коли почнуть ягілку
знов вітряночки вести,
то тоді на голу гілку
якхутчій вискакуй ти!”

О. Лятуринська

ОСІНЬ ПРИЙШЛА

Хтось розіп'яв непрозору намітку,
Землю сховавши від сонця, від зір;
Там, де так гарно гулялося влітку, —
Сірий пустир.

Там, де пташки захлиналися співом,
Вітер — то скиглить, то грізно гуде;
Вслід за оспіваним літом пестливим
Осінь іде.

Вітер дозривує рештки листочків
З осиротілих, тремтливих дерев;
Глушить дзвінке дзюркотання струмочків
Буряний рев.

Зелень, — вся зелень, що вабила очі,
Килимом жовтим під ноги лягла;
Дощ хлюпотить від світанку до ночі, —
Осінь прийшла!

О. Кобець

Пояснення до вірша „Котик”

¹ просінь — гарна погода.

² рель — товаришки.

³ дюдя — холод.

СТРИВІГОР

Казка

Давним-давно жив у бойківських горах велетень Стривігор, що якось прибув туди із Країни Див. Велетень-добряга бойкам¹ кривди не робив, але велетень велетнем: ішов верхами — земля стогнала, каміння внизу котилося, бойкам хижі² розвалювало; ішов лісами — кущі тріщали, ялиці валилися, що їй страшно було бойкові в ліс за дровами піти. Але тому, що Стривігор вовків з лі-

сів виполошив та їй татари його боялися і бойківські села здалека оминали, — люди все це йому терпіли.

Якось іде велетень Стривігор лісами, найвищі ялиці йому до пояса, а він їх руками, як стебла, розгортає й оленів, як мишей, із хащів вилловлює та до пояса собі приторочує. Простягнув він саме руку за серною, що десь у кущах йому з очей пропала, та вхопив за чуб бойка, що якраз там спускав³ ялицю. Підносить його вгору, а бойко ногами

тріпає та верещить, мов навіжений. Зареготав велетень, посадив його на вершку ялиці та й став з ним бесідувати.⁴

Бойко відсапався, сплюнув убік, почухав потилицю та й каже:

— Так і так, Стривігоре. Відколи ти в нас, то й татари своїх загонів тут не розпускають, і вовки наші отари минають. Розбагатіли ми, як ніколи. Але як ідеш верхами, земля стогне, каміння вниз котиться, хижі наші розвалює. Ідеш лісами — кущі тріщать, ялиці валяться, що їй лядно бойкові в ліс за дровами піти.

Зажурився велетень, подумав-подумав, а далі їй каже:

— Пішов би я від вас, та не піду. Всюди ж люди, всюди їм кривда від мене буде.

Зажурився бойко. Піде від них Стривігор — знову татари будуть хижі палити, знову вовки будуть отари роздирати. Подумав-подумав та й каже:

— Не йди від нас, Стривігоре! Вибери собі одну гору і там живи вільно. Аби ти по горах-лісах не ходив, нам кривди не чинив, а ми тобі щоднини по черзі як не бичка-третячка, то баранця-стрибунця пришлемо.

Погодився на це Стривігор. Вибрав собі найкрутішу гору, де й люди не заходять і овець не пасуть, та й став там жити. Приручив собі бурого ведмедя, щоднини його в село посилав, а на́двечір ведмідь вертається і все, як не бичка-третячка, то баранця-стрибунця поперед себе жене. Так по черзі бойки Стривігора годували, і ніхто від цього не відмовлявся.

Аж прийшла черга на Ониська, найбільшого багатія на всю Бойківщину — того самого бойка, що то його Стривігор у лісі за чуба зловив. Як тільки Онисько вздрів⁵ крізь вікно Стривігорове

го посланця на своїм обійстю, зараз сховався в клуню і вислав свою жінку ведмедя зустрічати.

— Так і так, каже Онисимиха до ведмедя, — є в нас і бичок-третячок, і баранець - стрибунець. Цей мені милий і той мені любий... Цього мені жаль і того мені шкода... Прийдеш завтра, вернеться газда,⁶ то й скаже, що віддати.

Прийшов ведмідь до Стривігора й каже: —

Так і так, Стривігоре! Є в неї і бичок-третячок, і баранець-стрибунець. Цей їй милий і той їй любий... Цього їй жаль і того їй шкода. Завтра вернеться газда і скаже, що віддати.

— Що ж, ведмедику, — каже добряга Стривігор, — пождемо до завтра.

А на другий день знову йде бурий ведмідь до Онисимів. Як тільки Онисим уздрів крізь вікно Стривігорового посланця, сказав жінці сховатися в клуню, а сам вийшов з хати зустрічати ведмедя.

— Так і так, — каже до нього, — є в мене і бичок-третячок, і баранець-стрибунець. Цей мені любий і той мені милий... Цього мені жаль і того мені шкода... Прийди завтра, вернеться газдиня, то й скаже, що віддати.

Вертається ні з чим бурий ведмедище й каже до Стривігора: — Так і так, Стривігоре! Є в нього і бичок-третячок, і баранець-стрибунець. Цей йому милий і той йому любий... Цього йому жаль і того йому шкода... Завтра вернеться газдиня, то й скаже, що віддати.

— Що ж, ведмедику, — каже добряга Стривігор. — Пождемо до завтра.

А на третій день раненько йде знов бурий ведмідь до Онисимів. Та Онисим з жінкою ще вдо-світа погнали до Сколього⁷ волів продавати. Зустріла ведмедя Онисимова наймичка та й каже:

— Так і так, ведмедику! Є в них і бичок-третячок, і баранець-стрибунець. Цей їм милий і той їм любий... Цього їм жаль і того їм шкода... Прийди за тиждень, вернуться газди, то й скажуть, що віддати.

Вертається ні з чим бурий ведмедище та й каже до Стривігора: — Так і так, Стривігоре! Є

в них і бичок-третячок, і баранець-стрибунець. Цей їм милий і той їм любий... Цього їм жаль і того їм шкода... А за тиждень вернуться газди з Сколього, то й скажуть, що віддати.

А Стривігор каже: — Не можу ж я, ведмедику, тиждень у голоді на газдів ждати! Иди до наймички й скажи, щоб хоча щонебудь, хоча раз на зуб тим часом дала.

Відсапався ведмедище, посав з голоду лапу та й гайда ще раз у село. Зайшов до Онисимової хати та й каже до наймички: — Не може Стривігор тиждень у голоді на газдів ждати! Дай тим часом хоча щонебудь, хоча раз на зуб.

А наймичка каже: — Що ж я тобі дам? Бери хіба те, що там в обрішні⁸ під столом.

А сама за коновки та з хати, ніби по воду до криниці. Думає: побачить ведмідь, що в обрішні полова,⁹ догадається, що нічого йому тут ждати, та й скоріше піде.

А ведмідь посидів на лаві, посидів, а далі зідхнув, витягнув обрішню з-під стола і, не заглядаючи в неї, завдав собі на плечі та й пішов. Бреде він снігами, а обрішня тяжка — це не те, що бичка-третячка або баранця-стрибунця перед собою гнати. Піт йому очі заливає, а в обрішні ще щось і рухатися стало. Так борсається, так борсається...

Думає ведмідь: — Заглянув би я в обрішню — ану ж воно довголапа та й побіжить або крилате та й полетить, а ти старий гони вітер по верхах!...

А там борсається, а там борсається, а далі й пхикати стало... Не то м'являє, не то плаче... Аж десь на половині дороги втихло. Вже й не ворухнеться й голосу не подасть.

Насилу доволікся ведмідь до Стривігора, подав йому обрішню та й каже:

— Це вам наймичка тим часом раз на зуб дала.

Заглянув Стривігор в обрішню, а там на полові дитинча мале лежить. Біле, аж синє, замерзло в дорозі...

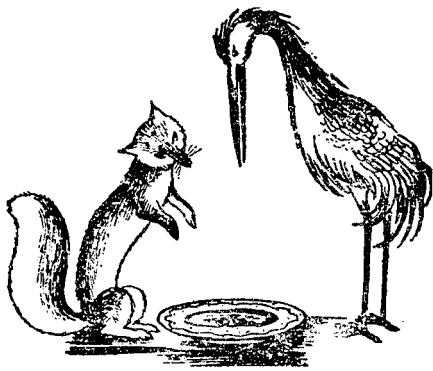
Глянув Стривігор з докором на ведмедя, та що ж він винен? Ні він, ні наймичка не знали, що тоді, коли вони в сінях торгувались, Онисимове дитя, що на долівці гралось, з страху перед ведмедем в обрішню залізло та й там і заснуло.

Дивиться велетень Стривігор, дивиться на замерзле Онисимове дитинча, а слюзи йому з очей кап-кап... вже струмком униз біжать... вже й потічком шумлять... вже й річкою по долах розливаються.

Поріс густим лісом крутий верх і поглинув у своїх нетрях велетня Стривігора та його ведмедя. Збідніли бойки, вовки порозносили численні колись отари, вороги поницили квітучі колись села.

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ

Ілюстрації Е. Козака

Лисичка жила у великій приязні з журавлем, навіть покумалися.

От лисичка кличе журавля до себе в гості.

— Приходьте, кумцю!

Приходьте, любцю! Чим хата багата, тим і прийму.

Іде журавель на прошений обід, а лисичка наварила кашки з молочком, розмазала тонесенько по тарілці та й поставила перед кумом.

— Живіться, кумочку, не погордуйте! Сама варила!

Журавель стук-стук дзьобом — нічого не спіймає. А лисичка тим часом лиже та й лиже кашку, аж поки сама всієї не з'їла. А коли кашки не стало, вона й каже:

— Вибачайте, кумочку, більше не маю чим вас погостити.

— Спасибі й за те, — пісним голоском промовив журавель. — А ви б, кумочко, до мене завтра в гості прийшли!

— Добре, кумочку, прийду. Чому б не прийти? — відповідає лисичка.

Але річка Стривігор¹⁰ усе ще тече й несе сльози велетня-добряги, що нікому не хотів кривди зробити.

¹ бойки — українські верховинці, що живуть по обох боках Карпат, у Галичині — між ріками Сяном і Лімницею.

² хижою називають бойки хату.

³ спускати дерево — це рубати його, звалювати додолу.

⁴ бесідувати — розмовляти.

⁵ вздрів — побачив.

⁶ газда — господар, хазяїн.

⁷ Сколе — містечко в бойківських Карпатах.

⁸ обршня — плетений кошик, у якому тримають пашу-корм для коней або худоби.

⁹ полова — залишки з обмолоченого і одвіяного зерна. Годують нею домашні тварини.

¹⁰ Стривігор — невелика річка, що випливає з Карпат, звертає на схід і еднається з Дністром.

**

На другий день приходить лисичка. Журавель наварив м'яса, бурячків, квасольки, картопельки, покраяв усе те на дрібні шматочки, поскидав у високий глечик з вузькою шийкою та й поставив перед лисичкою.

— Живіться, кумочко! Не погордуйте, любі мої! — припрошує журавель.

Понюхала лисичка — добра страва! Встромила голову до глечика, — не йде пробує лапкою, — годі витягнути. Крутиться лисичка, заходить то звідси, то звідти довкола глечика — нічого не порадить. А журавель не дармує. Дзьоб-дзьоб у глечик, та й їсть собі шматочок за шматочком, поки всього не виїв.

— Вибачайте, кумонько, — каже, як глечик був уже порожній. — Чим хата багата, тим і рада. А більше я на цей раз нічого не розстарався.

Розсердилася лисичка, навіть не подякувала за гостину. Вона думала, що на цілий тиждень наїється, а тут прийшлося голодній додому вертатися.

Відтоді зареклася лисичка дружити з журавлем.

НЕМИЛА ПРИГОДА

Боже, Боже, Боже, Боже!
Хто то плаче на дорозі?
Ой, у кого ж сльози ллються?
Плаче то мала Маруся.

— Що матусі я скажу?
Як їй ляльку покажу?
Що ж маленька я зробила?
Ляля впала, ніс розбила.

Гріш в пісочку загубився,
А ведмедик утопився...

В. Дубина

ХЛОПЕЦЬ З ЧАРІВНОЮ ФЛЕЙТОЮ

(У 200-річчя з дня народження Вольфганга Амадеуса Моцарта¹)

Урочисто, надхненно й прекрасно співав хор Сикстинської каплиці² в Велику Середу 1770 року. Набожно і в скупченні духа слухали його вірні, знатні римляни й чужосторонні богомольці, яких завжди багато в Римі під Великдень.

І не диво. Хор співав „Мізерере”, славу ораторію композитора „Аллегрі”.³ Цей складний твір приваблював до каплиці багатьох звеличників музики ще й тому, що його не можна було почути в жадній іншій церкві світу. Він був дорогоцінною власністю Ватикану, і під загрозою церковної кари було заборонено його переписувати, поширювати й співати в інших місцях. Лише тут, у Сикстинській каплиці, хор виконував його двічі на рік, у середу й п'ятницю на Страстному тижні.

Зачаровано слухали люди чудовий спів, і ніхто не звертав уваги на невеликого чотирнадцятирічного хлопчинку, що стояв поруч батька і пильно-пильно слухав.

Богослуження скінчилося. Батько й син протиснулися крізь юрбу й подалися до свого мешкання в гостинниці. За коротку хвилину хлопець уже сидів за столиком з пером у руці і з гарячковою поквалністю покривав листки нотного паперу музичними значками.

У Велику П'ятницю хлопчина знов з'явився в Сикстинській каплиці. Зашившись у кутку, непомітно добув з капелюха згорток нотного паперу і, слухаючи спів „Мізерере”, два чи три рази зробив незначні помітки, ніби щось справляв.

— Чудовий, майстерний дев'ятиголосовий твір! — захоплювався батько, коли обидва вернулися до своєї кімнати. — Шкода, що його ніколи не можна буде виконати в нашій зальцбурзькій соборі.

У відповідь на те хлопець, трохи повагавшись, сягнув рукою між згортки своєї одежі і подав батькові сувій нотних аркушів.

— „Мізерере”, — прочитав батько, глянув остовпіло на сина, потім знов перевів погляд на папір, і його обличчя вкрилося смертельною блідістю.

— Вольферль,⁴ ти переписав його? Хто тобі це дозволив? Де той грішник?

— Його немає, хіба... я! — затнувся Вольферль, теж трохи збліднувши. — Я цього не переписував, я списав з пам'яті, прослухавши в церкві в середу, а сьогодні...

— Що? — допитувався батько, в якого від змішаних почуттів страху й подиву запаморочилося в голові.

— Сьогодні перевірів і зробив три поправки. Це точна копія, тату!

Батько кинувся на сина. Здавалося, він хотів його пригорнути до себе, але раптом заломив руки, аж хруснули суглоби в пальцях.

— Що ти зробив Вольферль! За це ти заслужив відлучення від Церкви!

Син стояв зніяковіло і дивився, як батько, звернувши погляд угору, шептав у нестямі побілілими устами:

— Боже, це чудо! Чому ж воно несе мені смуток, замість радості? Чому?

Це було справжнє чудо. Почути один - однісінький раз складний хоровий багатоголосовий твір і передати його з пам'яті на папір майже без помилки міг лише такий музич-

ний геній над геніями, яким був Вольфганг Амадеус Моцарт.

Але тривога Вольфгангового батька Леопольда була передчасна: хоч він і не приховував цієї події, бо вважав, що гріха промовчувати не слід, на Моцартів не звалилося ніякої кари. Вістка про те, що юний Вольфганг має другу, власну копію „Мізерере”, викликала загальний подив. Папа Климентій XIV забажав побачити незвичайного хлопця, прийняв Вольфганга напрочуд ласкаво, поблагословив його на дальші успіхи і вручив йому відзначення, орден Золотої Остроги.

І ось хлопчина вертається з Ватикану до своєї кімнати в гостинниці. Його обличчя сяє надхненим світлом, а в душі невидні органи грають якийсь ангельський гимн.

Це був один з найбільших тріумфів молодого Моцарта. З Леопольдового серця звалився важений камінь, і він з гордою радістю та з сльозами зворушення притулив до себе гарячу від переживань синову голову.

**

Не спалося добре тієї ночі юному Вольфган-

В. А. Моцарт

гові. Сон був якийсь тонкий і прозорий, мов паутину, а на ньому ніжна уява хлопця мережала, наче барвисті взори, спогади минулого.

Сон-чародій переніс Вольфганга в безжурні часи його раннього дитинства, коли про нього ще не чув світ і тільки батько, скрипаль архієпископської оркестри в Зальцбурзі, і його друзі-музики дивувалися, з якою неймовірною швидкістю й легкістю п'ятирічний Вольфганг вчився грати на клавесині⁵ та на скрипці.

... Ось Відень, шумна столиця Австрійської імперії. На запрошення цісаря Франца й цісарєвої Марії Тереси, шестирічний Вольфганг разом із старшою сестрою Маріанною дає концерт у цісарському дворі. По концерті під оплески захоплених монархів, вельмож і дворян Вольфганг щиро й просто виявляє свою дитячу радість: спинається на коліна цісарєвої й, обнявши її за шия, цілує в лице.

Інший спомин... Малий віртуоз⁶ поковався на гладкій, блискучій, мов дзеркало, підлозі цісарського покою. Упав. Трохи старша від нього принцеса Марія Антоніна,⁷ дочка цісаря, схилиється й помагає хлопчикові встати.

— Ти дуже ввічлива! — дякує їй маленький джентелмен. — Я одружуся з тобою.

... Слава про малого Моцарта шириться по всій Європі. Семирічний музикант вибирається з батьками та сестрою в подорож по Німеччині, Франції, Англії, Голляндії та Швайцарії. Довга й томлива це дорога курними вибоїстими шляхами в критім поштовім диліжансі,⁸ в дощ і спеку... Нічліги в міських гостинницях... Труд і невгоди... Але ж які хороші красиви пересуваються перед очима хлопчини! Як привітно калатають дзвоник корівок на пасовищах, як срібно дзвенять пташки в лісовій гушці, як поважно шумлять дерева під подихом невидного вітру! Скільки тієї божественної краси природи він перелле пізніше чарівними мелодіями в свої музичні твори!

Але вже й тепер є чому дивуватись! Починаючи від Мюнхену й Авґсбургу, концертні зали заповнені юрбами слухачів. Тисячі людей у церквах слухають гру малого хлопчика на органах. Королі й вельможі наввипередки запрошують його в свої палаци, обсипають ласками та подарунками. Хлопчина витіває справжні музичні штуки, грає наосліп на клявішах, накритих полотном, або виконує власні музичні твори-імпровізації, що під час гри постають у його уяві.

Гайдельберг, Франкфурт над Майном, Париж, Лондон, Гага і багато інших міст Західної Європи бачать його славу. Йому дивуються найвидатніші мистці, дехто навіть науково досліджує його талант, щоб допевнитися, чи Вольфганг Моцарт справді заслуговує на назву „малого чародія”.

... Дні смутку в Лондоні. Батько важко захворів, бореться зо смертю. Улюблені інструменти мовчать. Вольфганг не грає, але він не може розстатися з музикою. Він думає музикою, відчуває світ музикою. У його серці, мов у завороженому кришталевому джерелі, переливаються все нові й нові мелодії. Вольфганг бере перо і передає їх на папір. Збоку сидить Наннерль і переписує на чисто братові чернетки. Так постає перша композиція восьмирічного музиканта, перша його симфонія.⁹ Батько видужав, і в мешкання Моцартів знову заглянуло сонце радості. Мов з приказкового рога багатства, сиплються одна за одною власні композиції малого Моцарта.

... Італійська опера в Лондоні. Захоплено слухає Вольфганг музику, що заливає його душу водоспадами акордів. Виступає тенор Манзуолі. Він Вольфгангів приятель, учить його співати. То ніщо, що Вольфганг співаком не буде, він, як композитор, знатиме, як треба співати. Він буде автором опер, і вже тепер його замилюванню в оперній музиці не має меж. Кільканадцятирічним хлопцем він буде диригувати своїми операми в театрах Італії.

... У салоні сидить визначний гість, він просить дозволити йому почути гру „малого чародія”. Вольфганг у той час бавиться, їздить на патику, якого уявляє конем. „І-га-га!” — рже коник устами Вольфганга, хвицає ногами й басує. На поклик Леопольда вершник в'їжджає до салону. Гість дивується: невже це той чародій, що про нього заговорив світ? Вольфганг уже при клявєсині, його обличчя раптом поважніє, вся його дитяча природа з своїм сміхом і безтурботністю ховається десь глибоко в маленькій тілі. Розливаються акорди, сплітаються ніжними мережками, м'яко рехтять соняшними бризками, вогненними іскрами кришталевими водограями. Гість ще більше дивується: як це сталося, що ця дитина за одну мить перетворилася в зрілого завершеного мистця? Можний порух його пальця, кожний удар клявіші — то зразок неперевершеного мистецтва. Як ангели вчили цю дитину так чудово грати?

Останні акорди — гра закінчена. Прочиняються двері і в салон входить поважно з піднятим угору хвостиком... котик.

— Міцько! — скрикує Вольфганг, зіскакує з стільця і біжить до котика, щоб погладити його м'яку шовкову спинку. Чародій тонів уже знову

Моцарт
12-річним хлопчиком

перекинувся в звичайну людську дитину з веселими, навіть збитошними очима, з соняшною усмішкою на обличчі.

... Одна з заль Музичної Академії в Болонії.¹⁰ Щоб перевірити знання Вольфганга, професори

Моцарт компонує „Реквієм”

дають йому музичну задачу, яку він повинен виконати за три години. Але вже за півгодини задача готова, антифона¹¹ в чотирьох частинах чекає спілки.

— Чи справді? — дивується падре¹² Мартіні, найкращий професор Академії. — Такого в нас не було!

Комісія оцінює твір Вольфганга з найвищою похвалою. Чотирнадцятирічний Моцарт одержує диплом композитора, хоч статут Академії дозволяє видавати такі дипломи студентам не молодшим за двадцять років. Це — одно з найпочесніших відзначень, що їх здобув мистець.

Ще снуються якісь уривки спогадів з останньої подорожі по Італії, перебування в Міляно, Фльоренції і нарешті в Римі. Меркнуть світла театрів, переходять у піяніссімо¹³ звуки оркестр, западаються в тінь обличчя здивованих композиторів, диригентів і співаків — і все розпливається в солодкім забутті передранкового, свіжого, мов роса, сну.

**

Моцарт прожив недовго — всього 36 років. Тому в його творах так багато свіжости, радости,

погідного настрою й юнацького захоплення. Моцарт, заглиблений у найвищій мистецтві, ніколи не переставав бути в своїм серці дитиною. Впарі з музикою, якою жив, дихав і якою грався, любив книжки і змалку захоплювався казками. Одного разу, слухаючи казку, написав увертюру до однієї з своїх найкращих опер.

А коли з'явилася „Чарівна флейта”, що була одночасно оперою й казкою, то весь музичний світ визнав її за найкращий твір Моцарта. І не диво, бо сам Моцарт був неначе перенесений з казки на цей світ. Коли він виступав у Неаполі, люди казали, що така неземна гра можлива тільки завдяки чарівному персневі, якого він носить на пальці. І взагалі музика Моцарта зачарувала світ ніби та чарівна флейта,¹⁴ якою чарував людей герой його найкращої опери.

Гарячою дитячою любов'ю любив Вольфганг свою маму, свою кохану веселу „пані-матку”. Вона, його віддана опікунка й піклувальниця, два рази супроводила його в мандрівці по Європі, коли під час перебування в Парижі ненадійно померла, ця втрата стала невимовною мукою для її сина.

З вдячністю й пошаною ставився Вольфганг до свого батька Леопольда, який робив, що було в його силі, щоб дати геніяльному синові найкращу музичну освіту. „Тато по Богові перший!” — завжди повторяв Вольфганг. Найкращою хвилиною батькового життя і нагородою за його труди та посвяту була зустріч із славним музиком Гайдном,¹⁵ який йому сказав: „Свідчуся Богом і запевняю вас своєю честю, що ваш син — найбільший композитор, якого я знаю”.

Молодий Моцарт ще за життя здобув славу, але слава не врятувала його від журби та злиднів. А втім, Вольфганг жив для музики, а не для багатства, він не вмів собі його здобути. Холод і нестатки були частими гістьми в його хаті.

А коли до того приєдналася ще й недуга, життя великого композитора передчасно згасло, мов ліхтар, задутий подихом лютої бурі. У переживаннях душі, що прочувала близьку смерть, зродився останній, на жаль, не закінчений твір Моцарта, „Реквієм”, частина завіпокійної Служби Божої.

Моцарт помер 5 грудня 1791 року у Відні, куди пересел-

Пам'ятник Моцарту у Відні

лився з рідного Зальцбургу. Він був тоді такий убогий, що не було за що купити місця на цвинтарі, і найбільшого в світі музичного генія похоронив погребник у ямі, куди закопували бідаків.

Про надхненну музику Моцарта висловилися з найвищим признанням такі музичні генії, як Гайдн, Бетговеґ, Вагнер, Россіні, Шопен і інші. Здійснилися слова композитора Гассе, який, вказуючи рукою на 15-річного Моцарта, сказав:

— Цей хлопець відсуне нас усіх в тінь!

¹ Вольфганг Амадеус Моцарт народився 27 січня 1756 р. в Зальцбурзі, в Австрії, помер 5 грудня 1791 р. в Відні. Був найбільшим музиком і композитором у світі, залишив по собі коло 750 творів: концертів, квартетів, опер, симфоній, пісень до Служби Божої тощо.

² Сикстинська каплиця — приватна каплиця Папи з Ватикану у Римі, побудована в 1473 р. Відбуваються там вибори Папи. Відома малюваннями-фресками славних малярів, зокрема Михайла Ангела.

³ Ораторія — музична композиція великого розміру, звичайно на релігійну тему для сольових голосів, хору й оркестри. Ораторію „Мізерере“ („Помилуй“) написав Грегоріо Аллегрі (1582-1652), італійський духовник і композитор, член хору Сикстинської каплиці.

⁴ Батьки звали Вольфганга Моцарта та його сестру Маріанну пестливими іменами: Вольферль і Наннерль.

⁵ Клавесин або клявікорд — музичний струнний інструмент у формі прямокутного стола, з клявішами; попередник фортепіяна.

⁶ Віртуоз — людина, що досягнула вершок якогонебудь уміння; віртуозами називають переважно мистців музики.

⁷ Марія Антоніна, пізніше королева Франції, згинула з рук своїх підданих під час революції 1793 р.

⁸ Диліжанс — критий повіз; люди в ньому відбували довші подорожі в добу перед винаходом залізниці.

⁹ Симфонія — музичний твір, написаний для цілої оркестри.

¹⁰ Больонія — місто в Північній Італії.

¹¹ Антифона — музична композиція (псалом, гимн, молитва), в якій хор поділяється на дві групи, що співають навперемінно, наче б одна одній відповідаючи.

¹² Падре або патер — титул католицького священика; панотець.

¹³ Піаніссімо — дуже тихе виконання гри або співу.

¹⁴ Флейта — дерев'яний музичний інструмент з отвором збоку для вдихання повітря.

¹⁵ Франц Й. Гайдн (1732-1809) — визначний австрійський композитор.

ПОЛЬОВА МИШКА

Жила руда мишка
У полі,
Колосочків мала
Доволі,
Зерно по зернині
Тягала,
У глибоку нірку
Ховала.
Не боялась мишка
Нікого,
Назбирала пуху
М'якого,
Настелила в нірці
Перинку,
Щоб було де спати
Узимку.

К. Перелісна

КУТОК ЮНИХ ТАЛАНТІВ

МОЯ НАДІЯ

Слова й музика Тетяни Гриниш

Моя надія одинока
Є повернутись в Рідний Край,
На нашу рідну Україну,
У наш чудовий милий рай.

Почути ще раз рідну пісню,
Що із новостанських уст пливе,
Почути шум вітрів на полі,
Почути, як Дніпро реве.

МОРОЗ І КВІТКА

Мороз мандрував полями (а лютий був до без-тями!), кліщі льодові тримав у руках, усім ніс загибель і жах.

Де лиш засіріла його борода, стиналася льо-дом на річці вода; де лиш засинів його ніс, вгн-нався під інесьм ліс. Втікали на південь пташки, з гілок обсіпались листки, тварини ховались у ями — Мороз мандрував полями.

Наглядів він Квітку на кручі — закладав клі-щами злющо.

— Ач, кралья! Попалась і ти! Вже більше тобі не цвісти! Розшарпаю пишну корону твою, зубами я більще твоє роздавлю, кліщами затисну груди, і більще тебе не буде.

— Могутній ти пан, на диво! — сказала Квіт-ка глузливо. — Хоч мене тут і задавиш, життя ти мене не позбавиш, від тебе мені не кінець — я маю в землі корінець. Минуться холодні зими, і сонце блисне над ними, і з кореня било нове в зеленій траві оживе, і знов, мов кралья на троні, засяю в розкішній короні.

Р. З.

КУТОК РОЗВАГ

РАХУНКОВА ГРА (Для дітей старшого віку)

000 000 000
000 000 000
000 000 000

Ірка, Галя і Петрик дістали по 24 яблука і поклали їх так, як це бачите на рисунку. Кожна дитина щодня перевіряла, чи в неї всі яблука. Щоб легше це робити, обчислювали кожен з чотирьох боїв зокрема, і завжди при кожнім боці було по 9 яблук.

Петрик схотів пожартувати: забрав в Ірки і Галі по 4 яблука, так, що лишилося їм тільки по 20 яблук, і долучив їх до своїх, себто разом мав 32 яблука. Яблука сестричок і свої розмістив так, що при обчислюванні при кожнім боці у всіх дітей було по 9 яблук. Як Петрик повкладав яблука?

ІГРИ СІРНИКАМИ

1. На столі лежать три сірники. Як узяти сірник з середини, не рухаючи його?

2. Як із чотирьох сірників, не ламаючи їх, зробити десять?

3. Тут чотири квадрати. Вони складені з 16 сірників. Як із цих 16 сірників скласти 5 таких квадратів?

СОНЦЕ Й ЗЕМЛЯ

Настала осінь, посумніло всюди, посумніли й діти: літечко минуло, небо закривають хмари, сонечко рідко коли видно.

Велика благодать — сонце. Воно дає життя на землі, без нього й найменша стеблинка не росла б. Сонце — велика вогниста куля-світило, віддалене від землі кругло на 93 мільйони миль.

А яке велике сонце? Коли б уявити собі його, як великий м'яч, то земля при ньому була б така, як горошинка. Отже, зовсім невеличка наша земля в порівнянні з сонцем і тому потребує вона цілого року, щоб пробігти шлях довкола „м'яча”.

Сонце й земля напевно були колись одним небесним тілом, яке пізніше розірвалося. Земна куля, багато менша, скоріше охолола і на ній створилася тверда поволочка, а сонце й далі є розпаленою, вогнистою масою.

Коли б сонце згасло, життя на землі завмерло б: уся земля вкрилася б льодом, навіть повітря над землею замерзло б.

Велика благодать сонце, отож не дивно, що славили його колись, як бога.

Наші предки на Україні, поки не прийняли християнства, вірили теж у бога сонця, звали його Дажбогом і вважали, що український народ — це „дажбожі онуки” — онуки ясного, доброго й ласкавого промінно-золотого сонця.

Б. Д.

ПТАХИ

В зоологічному саду
Повна-клітка какаду,
В інших — сови і орли,
Яструби і соколи,
І кондори і шуліки,
Пелікани і індикки,
І фламінго й альбатроси,
Дрохви, чаплі довгоносі,
Струсь, фазани і качки,
Гуси, кури, кулики,
Журавлі і лебеді,
І лисухи на воді,
І бекаси і шпаки,
Снігурі і ластівки,
Ківі, гоголі, норці,
І синички й горобці,
І куріпки і цесарки,
Голуби, чижі, кенарки,
Кардинали і сороки,
І пінгвіни білобокі,
Дятлі, одуди, граки,
І колібрі і чайки,
І зозуленька сама...
Соловейка лиш нема.

К. Перелісна

1. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ

- Сидить Марушка-семикожушка: хто на неї гляне, той і заплаче?
- Іхала пані в срібному жупані, а жупан латка на латці?
- Хата — не хата, вікон багато, є куди влізти, та нікуди вилізти?
- Двічі родиться, а раз помирає?
- Біле, як сніг, надуте, як міх, лопатами ходить, а рогом їсть?

2. ХРЕСТИКІВКА

— — — + — — — перші довідалися про народження Христа висить на стіні
— — + — — — ростуть восени по дощі
— — — — + — — — — іде без коней
— + — — — — прилад стріляти
— — + — — — назва костей

Букви на місці хрестиків дадуть назву нашого національного знаку.

3. ЩО ЦЕ?

Ні хвилини не мовчу,
Скільки часу — подічу,
А як зупинюся, —
Із лічби зіб'юся.

К. Перелісна

ДВА ДРУЗИ

4. ХРЕСТИКІВКА

+	-	-	-	столиця України
-	+	-	-	хто оре землю
-	-	+	-	меле збіжжя
-	-	-	+	чоловіче ім'я

Букви на місці хрестиків дадуть назву півострова на Чорному морі.

5. СТВОРІТЬ НОВІ СЛОВА!

Отут подані різні слова. Коли до них додати нові закінчення, вийдуть нові слова. Які це слова?

Столи . . .	Спід
Поли . . .	Стан . . .
Рукави . .	Син . . .

6. МАГІЧНИЙ КВАДРАТ

— — — — —	затичка до пляшки
— — — — —	приміщення для скоту
— — — — —	чоловіче ім'я
— — — — —	ті, що орють
— — — — —	місце спочинку поета-пророка України

7. ХТО ЦЕ НАПИШЕ?

Хто напише в одних чотирьох квадратиках: су х а т р а в а, так, щоб у кожному квадратикі була одна буква?

--	--	--	--

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК

Розв'язки загадок, вміщених у десятому числі „Веселки” за жовтень 1956 р.:

1. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ: а) книжка, б) папір, письмо, в) човен, г) човен.
2. РЕБУСИКИ: а) канали, б) Канада, в) підкладка, г) підійжжя.
3. ЗАГАДКОВА ВІЗИТІВКА: читачі „Веселки”.
4. МАГІЧНИЙ КВАДРАТ: тон, око, Ной.
5. ЗАГАДКА: годинник.

Поза конкурсом; тут подаємо розв'язки завдань, поданих у Кутку Розваг:

1. ТАЄМНІ СЛОВА: сіно, коні, віко, око, кіно, кокс.
2. РАХУНКОВА ЛОМИГОЛОВКА:

12340
87659
99999

ВИСЛІД ЛЬОСУВАННЯ ЗА ДОБРІ РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК із 10-го числа „Веселки” за жовтень 1956 р. Правильні розв'язки прислали такі діти: Барановська Віра, Дозорський Володимир, Еліяшевська Христя, Єфремов Марія, Зайшла Ірина, Кікта Христинна, Козак Сяня, Мисисин Віра, Сенечко Леся.

У висліді льосування нагороду отримала Єфремов Марія. На нагороду призначено веселе віршоване оповідання Р. Завадовича п. н. „Переполюх”.

Розв'язки загадок, вміщених у листопадовому числі „Веселки”, прислати до 25-го листопада ц. р. Хто правильно розв'яже всі загадки — візьме участь у льосуванні нагород. Список учасників льосування і виграних нагород вмістимо в числі „Веселки” за грудень ц. р.

— Чи ти передплатив уже „Веселку”? — питає котик Мурчик свого друга.

Цю світлину прислав нам наш читач Тарас Вовчак із Філадельфії.

Дорогі Читачі! Чи Ви переслали вже передплату на „Веселку”? Від січня 1957-го року „Веселка” виходитиме на гарному папері і в кольорах. Діставатимуть її тільки передплатники. Передплата становить 4.00 дол. на рік.

„ВЕСЕЛКА”, ілюстрований журнал для української дитини, щомісячний додаток до щоденника „Свобода”. Виходить на початку кожного місяця. Адреса Редакції й Адміністрації: „SVOBODA”, P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J. Редагус Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Редакція застерігає собі право виправляти матеріали. Передруки нових творів і репродукції ілюстрацій, вміщених у „Веселці”, тільки за попередньою згодою Редакційної Колегії. Заголовок і розділові заставки роботи П. Холодного

**VIII ЧАСТИНА:
СИЛОЮ І РОЗУМОМ**
(Продовження)

З криком кинувся велетень на Богуту, але той відштовхнув його ногами.

Побачив найстарший коваль Богуту і поспішив йому на допомогу.

— Гинь, враже! — заверещав Баджжак і випустив на Богуту чародійну громову стрілу.

Богута перехопив рукою блискавку, а його кінь кинувся ззаду на чародія.

Чародій зробився орлом і став утікати в степ до хана.

Баджжак перед ханом навколійки впав: — Хане наш! Не сила нам того багатиря звоювати!

— Помилуй! — кричить велетень. — Віддай мені брата, і печеніги підуть геть з вашої землі.

(Кінець буде)

Надбігла Маруся: — Лишенько, крило відрубане!...